

Toetsing en economische experimenten : twee voorbeelden

Voorbeeld 1: Het verwerken van experimenten in toetsvragen

Opgave 1. (ad fishing game en tragedy of the commons)

Onderstaande tekeningen en tekst zijn overgenomen van Universiteit Wageningen
(<http://www.wageningenuniversiteit.nl/NL/onderwijs/Studiedagen+decanen/lesmateriaal/>)

Er was eens een land waar iedereen vredig en gelukkig leefde. De lucht was blauw en het land was groen. Vogels vlogen blij rond en vissen zwommen vrolijk in het schone water. Alles was van iedereen en dus gebruikten de herders uit de omgeving de weide voor het grazen van hun schapen. Er was gras in overvloed en de schapen konden hun buikjes rond eten. Maar de herders droomden van luxe auto's, mooie vrouwen en nog veel meer.

Toen bedacht iedere herder: 'als ik nu meer schapen ga houden, dan kan ik meer wol verkopen en kan ik mijn droom uit laten komen! Die paar schapen meer maakt toch niet uit.' En zo gezegd zo gedaan. De herders gingen ieder voor zich meer schapen houden. Ze verdienden geld als water en kochten alles wat hun hart begeerde. Wat ze op dat moment echter niet in de gaten hadden, was dat het land er zwaar onder leed.

De gevolgen waren niet te overzien. Door de grote hoeveelheid schapen kon het land het niet meer aan. Zware tijden braken aan en het ooit zo mooie landschap veranderde in een woestijn waar geen schaap meer kon grazen. De schapen stierven met bosjes. De herders snapten het niet. Hoe kon dit nu gebeuren? Wat was er mis gegaan?

1. Hoe wordt bovenstaand dilemma binnen de economie genoemd? (2p)
2. Wat zou een mogelijke oplossing zijn voor dit bovenstaande dilemma kunnen zijn? (3p)
3. Zie je overeenkomsten of juist niet met het Vissen experiment. Beschrijf wat de overeenkomsten en de verschillen zijn tussen de bovenstaande situatie en het Vissen Experiment. (4 p)
4. Verzin zelf een andere situatie waarin een soortgelijk dilemma zou kunnen optreden. (3p)

Opgave 2 (ad Experiment Volkomen Concurrentie)

Lees onderstaande tekst.

Grote tulpenaanvoer drukt prijzen

06 nov 2009 08:41

De grote aanvoer van tulpen op de bloemenveiling heeft de prijzen gedrukt.

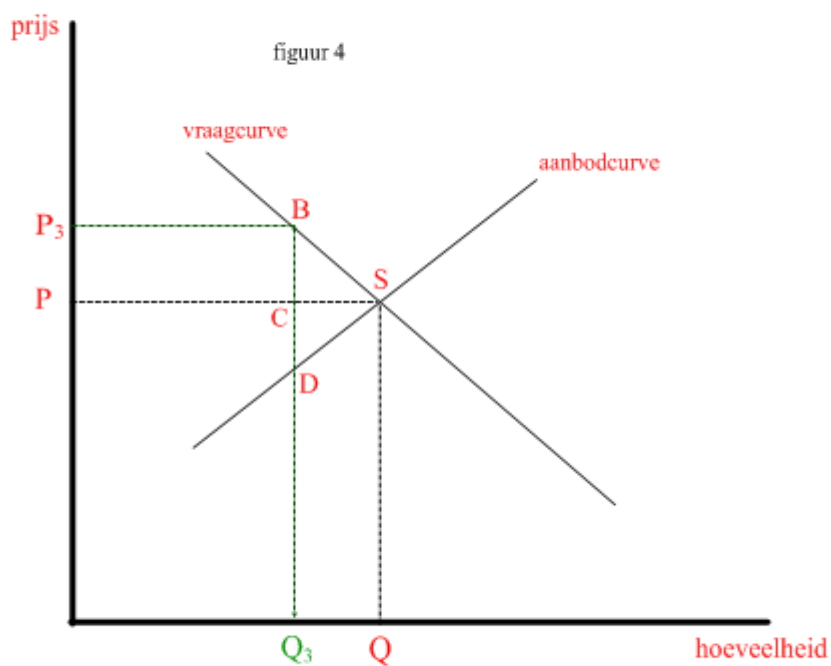
De aanvoer was met bijna 4 cent 50 procent meer dan vorige week. De €0,16 gemiddeld die op dit moment wordt betaald is voor veel tulpenkwekers te weinig voor een rendabele bedrijfsvoering.

De kwaliteit van de producten is goed. Verreweg de meeste aangevoerde partijen staan volgens de steekproeven minimaal 7 dagen en doen niet of nauwelijks onder voor de tulpen in het hoogseizoen. Blijkbaar is de professionaliteit van de preparatiemethoden en het teeltmanagement bij de overgebleven vroege aanvoerders goed op orde. Dat kan de vraag in ieder geval niet in de weg staan en daarmee is de belangrijkste randvoorwaarde naar verder marktherstel ingevuld.

- a. Geef aan de hand van de kenmerken van de ‘markt van volkomen concurrentie’ aan of in de bovenstaande situatie er sprake is van een volkomen perfecte markt.

In het experiment Volkomen Concurrentie wordt een markt nagebootst die kenmerken heeft van deze marktform.

- b. Beoordeel of tijdens het experiment in de klas er sprake was van een markt van volkomen concurrentie is. Motiveer je antwoord (waarom wel en waarom niet)

In de grafiek hierboven wordt een vraag en aanbod situatie geschetst zoals die zich voor heeft gedaan tijdens jullie experiment.

- c. Geef aan de grootte van het consumentensurplus en producentensurplus in de eerste grafiek op de bijlage en beschrijf op je antwoorden blaadje wat dit CP en PS voorstelt.
- d. Is hier voor de vragers en aanbieders meer surplus te behalen. Motiveer je antwoord.

De overheid besluit tot het ingrijpen in deze markt, omdat het hier om een milieubelastende productie gaat. Ze besluit tot het instellen van een milieuheffing bij de producenten.

- e. Laat in de bijlage (grafiek2) zien wat dit voor een gevolgen heeft voor het verloop van de vraag en/of aanbodlijn.
- f. Schets in dezelfde grafiek welke gevolgen dit heeft voor het Consumenten en Producentensurplus.

Economen beschrijven het ingrijpen van de overheid als een afname van welvaart.

- g. Geef aan de hand van je tweede grafiek aan waarop zij deze stelling baseren.

Opgave 3. (ad collectieve goederen spel)

Experiment: Public good game

In de klas krijgt elke leerling vier kaarten: twee zwarte kaarten en twee rode kaarten. De punten op de kaarten zijn voor jou niet van belang, het gaat uitsluitend om de kleur van de kaart. Met een rode kaart die je afgeeft, draag je bij aan het collectief.

Je moet nu een afweging maken hoeveel rode kaarten bij te dragen aan het collectief (door deze af te geven aan de docent).

Elke rode kaart die jij jezelf toebedeelt levert vier euro op, elke kaart die aan het collectief wordt gegeven, levert iedereen in de groep 1 euro op.

Na elke ronde telt de docent het aantal rode kaarten in zijn hand en noteer jij jouw eigen opbrengst.

De puntentelling ziet er dus als volgt uit:

Opbrengst leerling = € 4,- x aantal rode kaarten in bezit + totaal rode kaarten van de groep x € 1,-

Dit experiment beslaat 10 tot 15 rondes, leerlingen mogen niet overleggen en na elke ronde krijgt de leerling zijn kaarten weer terug. Elke leerling moet altijd twee kaarten aan de docent geven, dit zorgt ervoor dat niemand weet wat een ieder bijdraagt.

1. Wat verwacht je dat de uiteindelijke uitkomst van dit experiment zou zijn? Leg uit. (2p)
2. Leg uit hoe het begrip 'free rider' in het experiment uit bron 3 naar voren komt. (2p)

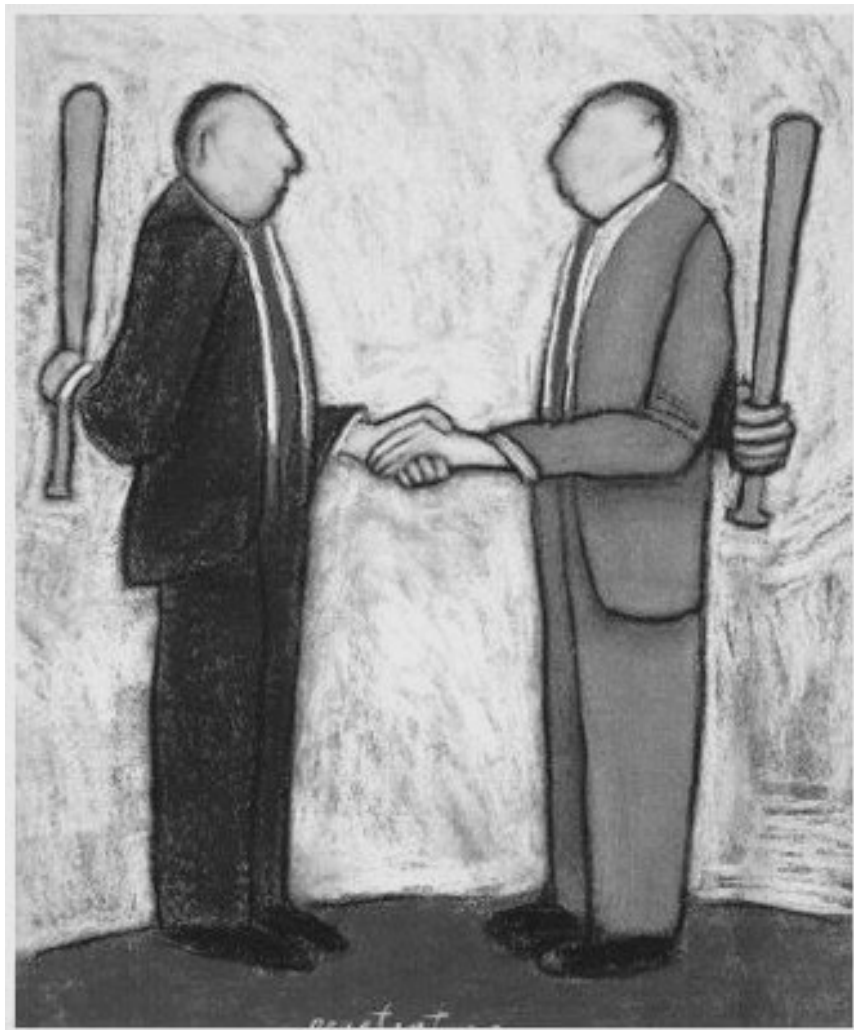
Voorbeeld 2: De leeropbrengst van experimenten toetsen d.m.v. een logboek

Naam:

Klas:

pilotprogramma Economie Klaslokaalexperimenten

Logboek

Inleiding

In dit klaslokaalexperimenten-logboek moet je over elk experiment dat wordt uitgevoerd een aantal vragen beantwoorden. De eerste vragen kun je gelijk na afloop van het experiment al invullen.

TIP: Doe dit dan ook gelijk na afloop van het experiment.

Andere vragen kun je pas beantwoorden nadat de stof van de module is behandeld. Dit zijn met name de vragen waarbij je het experiment aan de economische concepten moet koppelen.

Het Logboek wordt in de studiewijzer in **Teletop** opgenomen. En de docent zal per experiment aangeven wanneer je het logboek moet inleveren. Ook het inleveren van het ingevulde logboek moet via **Teletop** gebeuren. Daarna wordt het logboek door de docent bekeken en er een cijfer aangekoppeld.

Commentaar en cijfer kun je via **Teletop** weer opvragen.

Uiteindelijk vormen alle logboeken samen het dossier **Klaslokaalexperimenten**

Ook in de toets over de bijbehorende module kunnen vragen worden gesteld over het experiment die bij deze module hoort.

Beoordeling logboek	
Onvolledig	1
Onvoldoende Vragen onder voldoende niveau beantwoord. De leerling geeft geen blijk van inzicht in de economische concepten.	4-5
Voldoende Vragen op een voldoende niveau beantwoord. De leerling heeft laten zien voldoende inzicht in de economische concepten te hebben.	6-7
Goed- Zeer goed Idem voldoende, maar de leerling heeft iets toegevoegd op inhoudelijk en/of inzichtelijk gebied. Het niveau van de antwoorden ontstijgt het gemiddelde.	8-9

Naam Experiment: Volkomen concurrentie	Datum Experiment 9 oktober 2009
Doorloop	
1. Geef in eigen woorden of beelden het verloop van het experiment en jouw rol daarin weer.	
Uitkomst	
2. Beschrijf de uiteindelijke uitkomst van het experiment. Geef ook aan of je deze uitkomst ook had verwacht.	

Analyse

3. Welke rol speelden de betalingsbereidheid bij de kopers en de kosten van een verkoper bij het experiment.

4. Beschrijf of de manier van onderhandelen ook invloed had op het tot stand komen van de transactie en prijsvorming.

5. Wat is het effect in de markt van het heffen van de 1 euro belasting.

5. Tijdens het experiment zou de overheid ook een minimumprijs op deze markt kunnen hanteren. Hoe zou dat het verloop en de uitkomsten hebben beïnvloed?

6. Welke concepten kun je in dit experiment herkennen en toepassen? En waarom?

7. Ruimte voor persoonlijke toevoegingen; artikelen of andere toevoegingen passend bij het experiment.

Overzicht van de economische concepten

1 Schaarste

Kennis over economie en samenleving begint met de gedachte dat behoeften ongelimiteerd en middelen beperkt zijn en dat er derhalve keuzes gemaakt moeten worden.

2 Ruil

Ruilprocessen zijn de volgende stap in de analyse. Zij vormen de basis voor een optimale inzet van middelen. Ruil maakt het mogelijk dat iedereen optimaal zijn comparatieve voordelen benut. Dit verklaart de arbeidsdeling. Geld maakt het mogelijk het ruilproces soepeler te laten verlopen

3 Markt

De keuzes en ruil die plaats vinden worden gecoördineerd via de markt. Keuzevrijheid, evenwicht en concurrentie vormen hier de sleutelwoorden. Prijsvorming is het coördinatiemechanisme waarmee vraag en aanbod op elkaar worden afgestemd.

4 Ruilen over de tijd

Ruil vindt niet alleen op één moment in de tijd plaats maar ook over de tijd. Wie in de toekomst met pensioen wil gaan zal in het heden moeten sparen. Wie investeert, kan die middelen vandaag niet meer gebruiken. De prijs die deze intertemporele ruil coördineert is de rente

5 Samenwerken en onderhandelen.

Individueel gedrag is in veel gevallen afhankelijk van wat anderen doen. Belangen kunnen botsen en dus is het van belang om te onderhandelen en samen te werken. Daarmee behandelen we een alternatief coördinatiemechanisme voor keuzes, te weten: centralisatie, waarbij (collectieve) dwang het middel is om acties tot stand te brengen.

6 Risico en informatie.

Mensen maken keuzes onder onzekerheid en om grip te krijgen op die onzekerheid verzamelen zij informatie. Aangezien de informatie vaak een beperkt karakter zal hebben moeten transactiepartijen een inschatting maken van mogelijke gebeurtenissen (risico) en de mate waarin transactiepartners gebeurtenissen beïnvloeden of informatie achterhouden die relevant is voor het tot stand brengen van een transactie (asymmetrische informatie)

7 Welvaart en groei.

Economie draait om het verhaal van de welvaart: wat maakt het ene land zo rijk en het andere land zo arm? Of waarom zijn niet alle landen in gelijke mate ontwikkeld? Met andere woorden wat zijn de oorzaken van economische groei, verdeling en welvaart. Dergelijke vragen dwingen tot reflectie over hoe beslissingen op microniveau op macroniveau uitwerken. Aggregatie en interdependentie van markten zijn hier sleutelwoorden.

8 Goede tijden, slechte tijden.

De blik in het voorgaande concept was gericht op de lange termijn waar markten in evenwicht zijn. De realiteit dwingt ons om ook na te denken over de korte termijn waarin markten door rigiditeiten juist uit evenwicht zijn. In de afwisseling van goede en slechte tijden in de economie spelen fricties en beperkingen een grote rol. Het begrijpen van schommelingen in economische activiteit en de mogelijkheden en grenzen van conjunctuurbeleid staan hier centraal